

BESTUURLIJKE AANDACHTPUNTEN

SAMEN VOOR SCHONE EN AFVALVRIJE GEMEENTEN

De NVRD verenigt de Nederlandse gemeenten en hun publieke bedrijven die verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer en het beheer van de openbare ruimte. Met deze folder willen we u als (nieuw) raadslid informeren over alle ontwikkelingen op deze terreinen.

foto: Femke Oepts

PUBLIEKE TAAK

Gemeenten hebben de taak huishoudelijk afval op te halen, dit is bij wet geregeld. Niet zo lang geleden was deze maatschappelijke taak noodzaak vanuit hygiëne. Inmiddels zijn de tijden veranderd. We halen niet alleen afval op, maar steeds meer grondstoffen. Verspilling tegengaan is de nieuwe maatschappelijke taak, die ook is vastgelegd in wet- en regelgeving. Met als doel 75% van ons afval te scheiden in 2020, 90% in 2025 en zelfs afvalloos te zijn in 2050. Omdat de transitie niet eenvoudig zal gaan, is het bij uitstek een taak die bij gemeenten ligt. Met oog voor de gevolgen voor mens en milieu kunnen en moeten wij nu al keuzes maken. De afgelopen jaren hebben gemeenten miljoenen geïnvesteerd in nieuwe afvalsystemen. En met effect, de hoeveelheid restafval is enorm gedaald in die gemeenten en de kwaliteit van de leefomgeving is gestegen. De komende jaren blijven we experimenteren en leren van elkaar om de doelen te bereiken.

foto: KiekUniek

VAN AFVAL NAAR GRONDSTOF

In Nederland hebben we afgesproken het restafval in 2020 te verminderen naar maximaal 100 kg per inwoner waar dat kan en de afvalscheiding te verhogen naar 75%. Hiervoor kennen we het programma Van-Afval-Naar-Grondstof (VANG). Het realiseren van deze ambities is een stevige opgave. Steeds meer gemeenten laten zien dat het wel degelijk kan door aanpassingen in de inzamelstructuur zoals de invoering van omgekeerd inzamelen, diftar en de gescheiden inzameling van verpakkingen. Afvalstromen moeten wel voldoende kwaliteit hebben om toegepast te kunnen worden als grondstof.

Hoeveel restafval heeft een gemiddelde inwoner van uw gemeente en welke ambitieuze doelstelling heeft uw gemeente voor de komende jaren?

KUNSTSTOF VERPAKKINGEN

Sinds een aantal jaren zamelen gemeenten met groot succes kunststof verpakingsafval gescheiden in. Soms samen met andere verpakkingen zoals drankenkartons en blik en soms samen met restafval waarbij de verpakkingen er bij de nascheiding worden uitgehaald. Burgers scheiden deze stroom zo goed dat het systeem bijna onder het succes bezijkt. Om het systeem beter te laten werken, is op veel punten optimalisatie nodig. Het verdient echter met maken van verpakkingen die recyclebaar zijn. Producenten zijn namelijk verantwoordelijk. Uitgangspunt bij het optimaliseren van het systeem is dat het gekozen beleid goed uit te leggen moet zijn aan de burger.

Hoe heeft uw gemeente de inzameling en sortering van verpakkingen geregeld en zijn er optimalisaties mogelijk?

HARDNEKKIGE MYTHES OVER AFVAL:

I Alles komt uiteindelijk op één hoop terecht

"Ik heb het zelf gezien. Een kennis werkt bij de vuilverbranding en die zegt dat alles gewoon weer op één hoop gaat en wordt verbrand, dus afval scheiden is totaal zinloos."

Een enkele keer komt het voor dat een gescheiden afvalstroom te veel verontreinigd is met ander afval om nog gerecycled te kunnen worden. Bijvoorbeeld wanneer er te veel plastic in het gft-afval zit. De verwerker keurt het dan af en in dat geval moet het helaas alsnog verbrand worden. Gelukkig zijn dat de uitzonderingen, want het verbranden van afval is best duur. De verwerking en recycling van gescheiden stromen is veel goedkoper en levert soms zelfs nog geld op. De gemeente heeft er dan ook geen enkel belang bij om de gescheiden stromen weer bij elkaar te gooien.

Realiteit

Door de gemeente ingezameld gescheiden afval blijft gescheiden en wordt zoveel mogelijk verwerkt. Gelukkig maar, anders zou de afvalstoffenheffing veel hoger zijn. Door goed te scheiden dragen burgers eraan bij dat zoveel mogelijk afval ook gerecycled kan worden.

ZWERFAFVAL

Zwerfafval behoort al jaren tot de top drie van ergernissen en is van grote invloed op de leefbaarheid. Het opruimen en voorkomen van zwerfafval is dan ook een belangrijke taak van gemeenten. Per jaar besteden Nederlandse gemeenten ruim 200 miljoen aan deze taak. Gemeenten worden hierin ondersteund via de Landelijke Aanpak Zwerfafval (LAZ). Gemeenten kunnen jaarlijks 1,18 euro per inwoner ontvangen van het Afvalfonds voor de extra aanpak van zwerfafval. Nog niet alle gemeenten maken volledig gebruik van deze middelen.

Maakt uw gemeente al optimaal gebruik van LAZ en de zwerfafvalvergoeding?

AFVALSTOFFENHEFFING EN DIFTAR

Via de afvalstoffenheffing dekken gemeenten de kosten van het afvalbeheer. De kunst is om de hoogte van de heffing in de hand te houden en tegelijk de dienstverlening en de milieudoelen te maximaliseren. Steeds meer gemeenten kiezen ervoor om de hoogte van de heffing te koppelen aan de afvalproductie van een huishouden (diftar). Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe 'de vervuiler betaalt'. Voor meer informatie kunt u het rapport Afvalstoffenheffing 2017 raadplegen.

Hoe hoog is de gemiddelde afvalstoffenheffing in uw gemeente?

FACTS & FIGURES

In Nederland werd in 2016 gemiddeld 495 kg (grof én fijn) huishoudelijk afval per inwoner ingezameld. Hiervan werd bijna 57% gescheiden voor hergebruik. Doelstelling is om in 2020 75% van het huishoudelijk restafval te scheiden.

BELANG VAN GOED BEHEER OPENBARE RUIMTE

Het besef groeit dat beheer van de openbare ruimte niet alleen geld kost maar kan bijdragen aan maatschappelijke of stedelijke vraagstukken zoals leefbaarheid, circulaire economie, burgerparticipatie, klimaatadaptatie, inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, mobiliteit en gezondheid. Het is daarbij essentieel voor de leefbaarheid dat er een goede openbare ruimte is die bijdraagt aan de vraagstukken van nu en de toekomst.

Hoe draagt (het beheer van) uw openbare ruimte bij aan de grote (stedelijke) vraagstukken?

CIRCULAIR INKOPEN

Medio 2016 is de NVRD het project 'Wij maken werk van Circulair' gestart. Want het is duidelijk dat er nog veel stappen gezet moeten worden om in 2050 naar een circulaire economie te gaan. Om te laten zien wat er al wél mogelijk is, brengen we circulaire initiatieven onder de aandacht bij onze leden. Daarnaast zijn er drie werkgroepen actief voor de productgroepen minicontainers, werkleding en afvalbakken. Hier zoomen we met een aantal NVRD-leden in op een belangrijk middel voor gemeenten om een bijdrage te kunnen leveren aan de circulaire economie: circulair inkopen. Zo is er een bestek voor de aanbesteding van circulaire minicontainers ontwikkeld.

Wat zou uw gemeente circulair kunnen inkopen?

HARDNEKKIGE MYTHES OVER AFVAL:

Wat zit er achter dit verhaal? Afvalscheiden kost meer geld dan het oplevert

Uitgangspunt is hier dat het scheiden van afval alleen zinvol is als het geld oplevert. Vanuit de overheid is de boodschap: met gescheiden inzameling horen je efficiënt gebruik van waardevolle grondstoffen. Maar mensen maken/lezen ook (o.a. in de media, dit geldt vooral voor plastic) dat het inzamelen en recyclen van materialen meer geld kost dan het oplevert omdat het proces kostbaar is terwijl er niet genoeg vraag is naar het eindproduct. 'Blijkbaar is het helemaal niet waarddevol!' Deze 'ontmaskering' kan (wantrouwen in de hand) werken. Als het huidige systeem de gemeente (en daarmee ook inwoners) meer geld kost dan al het afval te verbranden, waarom doen we het nog? Wat heb je er dan aan?

Wat is de context?

Waf te verbranden kost geld, en ingezameld papier, textiel, glas en metaal leveren geld op. Gft-afval en plastic recyclen is een complex verhaal. Het inzamelen en

recyclen van gft-afval tot bodemverrijkende compost en andere bioproducten is (nog) niet kostendekkend, maar wel voordeliger dan verbranden. Voor gemeenten is de inzameling en sortering van plastic kostendekkend door de vergoeding van producenten (productantenverantwoordelijkheid). De afzet van het plastic is nog wat lastig door de lage prijs van 'virgin plastic' (nieuw plastic) in verband met de lage olieprijs. Maar het recyclen van gft-afval en plastic is niet 'waardeloos' als er (nog) niet aan verdiend wordt: recycling van de genoemde stromen is altijd beter voor het milieu dan verbranden.

Realiteit

Ingezaamd papier, glas en textiel levert geld op: dit verlaagt de kosten van het afvalbeheer. Gft-afvalinzameling is (nog) niet kostendekkend, maar goedkoper dan verbranden. Het inzamelen van plastic is kostendekkend voor gemeenten dankzij het Afvalfonds. Geld verdienen is niet het enige argument: de milieuwinst is groot.

CIRCULAIRE ECONOMIE

De tijd van grondstoffen delven, er producten van maken, gebruiken en afhandelen ligt op korte termijn achter ons. We zitten in een transitie naar een circulaire economie, waarin grondstoffen eindeloos hergebruikt worden. Het is een Rijksdoelstelling om dit in 2050 te bereiken, onderschreven door vele honderden bedrijven en maatschappelijke partners.

Welke bijdrage kan uw gemeente leveren aan de circulaire economie?

BENCHMARKING

Benchmarking is het van elkaar leren in een netwerk van gemeenten. Het geeft inzicht in de effectiviteit van beleid, kosten en milieuprestaties. Aan de hand van de vergelijking met andere gemeenten kunt u mogelijkheden voor verbeteringen vaststellen. De NVRD verzorgt verschillende benchmarks op verschillende thema's. Kijk voor meer informatie over huishoudelijk afval op www.bmha.nl en voor schoon op www.benchmarkschool.nl.

Hoe presteert uw gemeente in vergelijking met andere gemeenten en wat kunt u van ze leren? Neemt uw gemeente al deel aan de benchmark Huishoudelijk Afval of de benchmark Schoon?

NVRD, SAMEN VOOR SCHONE EN AFVALVRIJE GEMEENTEN

De Koninklijke NVRD verenigt al meer dan 110 jaar Nederlandse gemeenten en hun publieke bedrijven die zich bezighouden met afvalbeheer en het beheer van de openbare ruimte. Een schone straat en het opheffen van huishoudelijk afval wordt als vanzelfsprekend ervaren, maar is dat zeker niet. Als (nieuw) raadslid krijgt u te maken met allerlei beleids- en uitvoeringsvraagstukken. Voor burgers is de gemeente het eerste aanspreekpunt bij vragen over de inzameling van hun afval en het schoonhouden van hun leefomgeving.

Door belangenbehartiging, kennisuitwisseling en het bieden van een netwerk, ondersteunt de NVRD haar publieke leden bij het aanpakken van de vraagstukken die spelen in het gemeentelijk afvalbeheer en het

beheer van de openbare ruimte. De meest actuele zaken hebben we in deze folder voor u op een rijtje gezet. Maar er zijn veel meer zaken die op het bordje van de gemeente liggen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan gladheidbeheer, de inzameling van elektrische apparaten, de recycling van textiel, aanbestedingsvraagstukken, bewustwordingscampagnes, initiatieven voor burgerparticipatie en nog veel meer. Ook hier biedt de NVRD ondersteuning met verschillende kennisproducten, het organiseren van bijeenkomsten, beleidsadvies en belangenbehartiging bij verschillende stakeholders. Samen voor schone en afvalvrije gemeenten, dat is waar de NVRD voor staat. Samen met de leden, hun partners en verschillende stakeholders bevorderen we een samenleving die duurzaam omgaat met grondstoffen en zo een bijdrage levert aan een circulaire wereld.

Wilt u meer weten over onderwerpen in het gemeentelijk afvalbeheer en het beheer van de openbare ruimte? Neem dan contact op met de NVRD tel. 088-3770000 of kijk op www.nvrdd.nl

